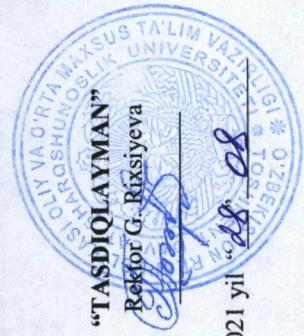

O'ZBEKİSTON RESPUBLİKASI
OLIY VA O'RТА MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

O'RGANILAYOTGAN MAMLIKAT TARIXI
(TÜRKIYA)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar

Ta'lim yo'tnalishi: 60230119 – Filologiya va tillarni o'qitish
(sharq tillari bo'yicha)

Toshkent - 2021

Fan/modul kodı	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
MT108	2021-2022	2-3	8
Fan/modul turi	Ta'lim tili		
Majburiy	O'zbek		
1.	Fanning nomi O'rganilayotgan mamlakat tarixi (Turkiya)	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
2.			Jami yuklama (soat)
		120	240

1. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga O'rganilayotgan mamlakat tarixi (Turkiya tarixi) fanning nazarini va amaliy asoslarini, Turkiya tarixini davrlashtirishning asosiy tamoyillari, Kichik Osiyo hujudida turkiylarning paydo bo'lishi va ushbu mintaqada turkiy davlatlar tashkil etilishidan boshlab muhim tarixiy davmi yoritisiga oid bir qator masalalarni, Kichik Osiyo hujudidagi etno-madaniy jayonlar, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, moddiy madaniyat xususiyatlарини organizishda ularda xolisona ilmiy dunyo qarashni, ko'nikma va malaka hosil qilishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruba mashg'ulotlari)

III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

MODUL I. (Qadimgi va o'rta asrlar)

1-mavzu. O'rganilayotgan mamlakat tarixi (Turkiya tarixi) faniga kirish

Fanning maqsadi va vazifalari, o'tiladigan mavzularga tuzilmaviy mantiqiy chizma asosida tushuncha berish, Turkiya tarixini davrashtirish masalalari, Turkiya tarixi tarixshunosligi, Turkiyaning tarixiy rivojanishidagi umumiy va o'ziga xos muammollar, Hozirgi Turkiya Respublikasining umumiy xususiyatlari, turli davradagi Turkiyaning geografik chegaralari, Turkiyaning dunyo madaniyatiga qo'shgan hissasi.

2-mavzu. Qadimgi turklar (mil. av. I-ming yillik - XI asr)

Dastlabki ko'chmanchi qabilalar va ularning Yevrosyo etnik tarixidagi o'mi. Qadimgi turklar etnik tarixining kelib chiqishi va asosiy bosqichlari. Ko'chmanchilikning paydo bo'lishi antik davrning iqtisodiy tarixidagi yangi bosqichdir. Birinchi Buyuk xalqlarning ko'chishi. Yevrosiyoda hind-yevropa tillarining tarqalishi. Miloddan avvalgi I-ming yillikning ikkinchi yarmida Yevrosiyoda yirik ko'chmanchilikning shakllanishi. Qadimgi turklar haqidagi Xitoy va Vizantiya manbalari. O'rxun-Enasoy yozuvlari va "O'g'uznomalar" qadimgi turklar tarixini

3. Киреев Н.Г. История Турции XX век. - Москва: ИВ РАН. Крафт+, 2007. - 608 с.	4. Tufan Gündüz. Osmanlı Tarihi El kitabı. – Ankara.-2012. S. 648
5. Мирзиеев Ш.М. Эркин ва фаронон, демократик Ўзбекистон давлатини баргаликда барпо этамиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2016. - 56 б.	
6. Мирзиеев Ш.М. Булоқ кепажагимизни мард ва олижаноб хакимиз билан курамиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. - 488 б.	
7. Р.Лъюис. Османская Турция. Быт, реалия, культура / Пер. с англ. Л.А. Игоревского. – М.: ЗАО Центр-полиграф, 2004. - 239 с.	
8. Enver Behnan Sapolyo. Osmanli Sultanları Tarihi. – Istanbul, 1961. S. 510	
9. Stanford Shaw. History of the Ottoman empire and modern Turkey. – New York, Cambridge University Press, 2002. – 367 p.	
10.Osmanli İmparatorluğu Tarihi. E-kitap/http://ayrac.org	
Axborot mambilari	
11. https://www.history.ru	
12. https://tururz.com	
13. https://www.ttk.gov.tr	
14. https://www.academia.edu	
7. O'quv dasturi “Turkiy xalqlar tarixi, madaniyati, siyosati va iqtisodiyoti” kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil <u>26</u> , <u>08</u> dagi <u>2</u> -sonli bayonnomasini bilan ma'qullangan.	
O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashimining 2021-yil <u>28</u> , <u>08</u> dagi <u>1</u> -sonli bayoni bilan tasdiqlangagan.	
8. Fan/modul uchun mas'ullar:	
D.S. Salayev - TDSHU, “Turkiy xalqlar tarixi, madaniyati, siyosati va iqtisodiyoti” kafedrasini mudir v.b.	
Z.M. Qodirov - TDSHU, “Turkiy xalqlar tarixi, madaniyati, siyosati va iqtisodiyoti” kafedrasini katta o'qituvchisi	
9. Taqrizchilar:	
I.M. Shamsiyeva - TDSHU, “Sharq mamlakatları tarixi va antropologiyasi” kafedrasini dosentti, tarix fanlari nomzodi	
D.J. Urakov - O'zMU “Jahon tarixi” kafedrasini mudiri, tarix fanlari nomzodi, dosent (turdosh OTM).	

o'rganish manbalari sifatida. "Turk" etnomining kelib chiqishi. Qadimgi turkiy xalqlarning shakllanishi va uning etnik tarixining asosiy bosqichlari. Turkiyabon qabilalar yashagan hududlar va ilk feudal O'guz davlatining tashkil topishi.

3-mavzu. Kichik Osyo turklari XI - XIII asrning birinchi yarmida.

Kichik Osyo hududiga turkiylarning kirib kelishi. Sharqiy Rim (Vizantiya) imperiyasining Kichik Osiyodagi viloyatlarini turkiylar tomonidan mustanlaka qilishning boshlanishi. Turklar tomonidan islam dinini qabul qilinishi va yoyilishi. Buyuk Saljuqiylar davlati va ko'chmauchi turkiy qabilalarning Kichik Osiyoga ommaviy bosqini. XII asrlarda Kichik Osyo hududida birinchи turkiy davlat tuzilmalarining paydo bo'lishi. Rum Saljuqiylar davlatining tashkil topishi. Salibchilar bilan urushlar. Kichik Osyo Saljuqiylari hukmronligi ostidagi Onadoli turk hukmdorlaring mulki.

4-mavzu. Kichik Osiyodagi Saljuqiylar davlati

Rum Saljuqiylar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojanishi. Davlat tashkilotining xususiyatlari. Saljuqiylar jamiyatining madaniy va dimiy hayoti. O'zaro urushlarning tugeushi va markazlashgan Rum Saljuqiylar davlatining tashkil topishi. "Ijtimoiy islohot". Agar siyosat. Kichik Osyo shaharlari. Ijtimoiy-dimiy birodarlik "Ah". Saljuqiylar siyosiy tuzumining o'ziga xos xususiyatlari. Huquqiy va harbiy tizim. Ommaviy tartibsizliklar. 1239 yildagi Bobo Is'hoq qo'zg'oloni.

5-mavzu. XIII asrning 2-yarmida mo'g'ullar istilosи va Kichik Osiyoda Saljuqiylar davlatining inqirozi.

Kichik Osiyoda mo'g'ullar istilosи. Mo'g'ullar hukmronligi davrida Kichik Osyo. Rum Saljuqiylar davlatining yemirilishi. 1243 yildagi Kosedag' jangi. Xulaguiylar davlatining shakllanishi (Elxoniyalar). Mustamlakachilar siyosati. XIII asrning 60-70-yillarda mo'g'ullar va ularga tote bo'lgan saljuqiy sultonlariqa qarshi ommaviy xalq noroziliklari. Jimri boschiligidagi 1277 yil qo'zg'oloni. Hulaguiylar davlatidagi siyosiy inqiroz. Kichik Osiyoda saljuqiylarning tanazzulining kuchayishi. O'zaro ichki kurashlarning boshlanishi. Mahalliy ahollining etnik, dimiy va ijtimoiy bo'linishi jarayonlari. Mo'g'ullar va Saljuqiylardan deyarli mustaqil bo'lgan beyliklarning paydo bo'lishi.

6-mavzu. Mustaqil beyliklar davri.

Rum Saljuqiylar davlatining inqirozi va birinchи beyliklarning paydo bo'lishi. Onadoli beyliklariadiji ijtimoiy-iqtisodiy va etno-madaniy jarayonlar. Yangi siyosiy birashmalarning shakllanish jarayoni. Rum Saljuqiylar davlatining qulashi. Karamanli va Germiyon o'g'llarining amirliklarning paydo bo'lishi. Markaziy va Sharqiy Onadoli beyliklarning shakllanishi. Agar munosabatlar. Qishloq aholisining ijtimoiy guruhlari. Beyliklarning savdo aloqalari. Kichik Osyo shaharlari.

iqsisdiy, siyosiy va huquqiy tizimlarning tarixiy xilma-xilligini hisobga olgan holda siyosiy madaniyat va mentalitetning o'ziga xos xususiyatlarini tahli qilish. Turkiyaning tarixiy rivojanishining turli bosqichlarida islam ornii va uning turli xil ko'rinishlarini hisobga olgan holda tarixiy jarayonning asosiy yo'nalishlarini tushuntirish, Turkiya tarixi bo'yicha ilmiy adabiyotlar va manbalaridan, shuningdek ularda mayjud bol'gan atamalardan foydalanish. Turk tarixining asosiy parametrlari va tendensiyalarini yoritish va tahli qilish, Turkiya tarixining ijtimoiy-siyosiy voqeqliklarini tahli qilish, ilmiy tadqiqot institutlari fondlari materiallardidan foydalana **bilishi va amaliyotda qo'llay olishi; (ko'nikma)**

talaba tarixiy ma'lumotlarni ilmiylik, tarixiylik, xolislik asosida o'rganishi, internet ma'lumotlarini, Turkiya tarixining asosiy bosqichlari va huquqiy mazmunini tahli qilish, mustaqil ravishda Turkiya tarixi boyicha adabiyot va manbalari bilan ishlash, Turkiyaning tarixiy rivojanishning har bir bosqichidagi asosiy rivojanish tendensiylarini tushuntirish, ichki va tashqi omillarini hisobga olgan holda turk siyosiy madaniyatining xususiyatlarini tushuntirish, Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy institutlarga islam omilining ta'sir otkazishni va uning darajasini tahli qilish va aniqlash, Turkiya tarixining turli bosqichlarda uning asosiy parametri va yo'nalishlarini oqilona tahli qilish, korxatilgan atamalardan, shu jumladan ilmiy munozaralarda foydalanish, tarixiy va madaniy voqeqliklarini tahli qilish, Turkiya tarixiga oid manbalami mustaqil tadqiq qilish va o'rganish **ko'niknidaniga ega bo'lishi; (matalaka)**

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarida ishlash;
- taqdimatlar qilish;
- individual loyihalar;
- jamao bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5. VII. Kreditarni olish uchun talablar:

joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishlari muvaffaqiyatlari tophirish.
Asosiy adabiyotlar
1. N.A.Abdullayev, Z.M.Qodirov, X.X.Hamidov, Sh.Ikromov. Turkiya tarixi (o'quv qo'llanma). - T.: TDSH, 2018.
2. Feridun M. Emeen. Osmanni Imperatorlugu hujun Kurulus ve Yükselis Tarini (1300-1600). – Istanbul: Ayhan matbaasi, 2015. S.

	<p>mustamlakasiga aylanishi.</p> <p>20. Yangi Usmonlar jamiyati va uning faoliyati.</p> <p>21. Yosh turklar inqilobi va uning tarixiy ahamiyatini.</p> <p>22. Mustafa kamol Otaruk va uning siyosiy faoliyati.</p> <p>23. Turkiya Respublikasida ta'lim tizimi.</p> <p>24. Turkiya Respublikasi ijtimoiy-siyosiy hayotida islam omili.</p> <p>25. Turkiya Respublikasi ijtimoiy-siyosiy hayotida harbiylar omili.</p> <p>26. Turkiya Respublikasida ko'ppartiyaviylik tizimi va uning ijtimoiy-siyosiy hayotga ta'siri</p> <p>27. Turkiya Respublikasida sud-huquq tizimi.</p> <p>28. Turkiya shaharlarai va turizm salohiyati.</p> <p>29. Turkiya Respublikasida ommaviy axborot vositalari.</p> <p>30. Turk milliy bayramlari.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mazvular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni tadqimot qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<h3>V. Ta'lif natijalari / Kashbiy kompetensiyalari</h3> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> O'rganilayotgan mammalakat tarixi (Turkiya tarixi) fanning maqsad va vazifalari, turk tarixinining asosiy bosqichlari, Turkiyaning dunyo madaniyatiga qo'shgan hissasi mazmuni, insoniyat madaniyati tarixi kontekstida turkiy xalqlarning san'ati, madaniyati va urfatdilari, Turkiya tarixiga oid asosiy manbalarning umumiy mazmuni, XI-asrdan to hozirgi kungacha bo'lgan Turkiyaning tarixiy rivojanish tendensiyalari, Turkiya tarixining turli bosqichlarida uning shakllanishiha ta'sir ko'rseatan ichki va tashqi onillarning asosiy mazmuni, Turkiyada tarixan rivojlangan ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va huquqiy tizimlarning o'ziga xos xususiyatlari, turklarning siyosiy madaniyati xususiyatlari va ularning mentaliteti, Turkiyada ijtimoiy va siyosiy institutiarning shakllanishi va faoliyatiga islonning ta'siri darajasi, Turkiya tarixinining turli bosqichlarida uning asosiy parametrlari va yo'naliishlari, Turkiya tarixi bilan bog'liq bo'lgan muhim atamalarining ma'nosi, Turk tarixinining muhim ijtimoiy-siyosiy voqeqliklarining tarixiy kelib chiqishi va konteksti hamda ulardan imiy maqsadlarda foydalanish haqida tasavvur va bilinga ega bo'lishi; (bilim) Turkiya va bosqechi mammalakatlarning tarixiy jarayonini tahlil qilish, mustaqil ishlash, Turkiya tarixiga oid masalalar bo'yicha ma'lumot izlash, Turkiya tarixini, uning tarixiy rivojanishining o'ziga xos xususiyatlarni hisobga olgan holda batafsil tafsiflash, jahon tarixiy jarayoni kontekstida Turkiyaning tarixiy-huquqiy va rivojanish tendensiyalarini tahlil qilish va tushuntirish, ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda, tarixiy rivojlanishning turli bosqichlarida Turkiya tarixini tahlil qilish, Turkiyadagi ijtimoiy-

	<p>Mahalliy yunon va arman aholisini islolmashtirish va turklashtirish jarayonlari. Usmonli turk tilidagi adabiy va ilmiy asarlarning paydo bo'lishi. Turk madaniyatining paydo bo'lishi turklarning etnogenezi jarayonidagi eng muhim tarkibiy qism.</p> <p>7-mavzu. Usmoniyalar davlatining tashkil topishi.</p> <p>Usmon beyligining tashkil topishi. Usmoniyalarning Janubi-Sharqiy Yevropadagi mustamlakachilik siyosati. Usmoniyalar davlatining feodal munosabatlari, davlat tuzilishi va ijtimoiy tuzilishi. Usmoniyalar beyligining shakllanishi, mustahkamlanishi va yuksalishi omillari. Usmoniy turklarning Kichik Osiyoning Vizantiyaga qilgan yurishlari. G'arbiy bosqinchilik harakatlari. Bolqonda Usmoniyalar harbiy operatsiyalari. 1396 yildagi Yevropa feodallarning Kichik Osiyoga qilgan yurishlari. G'arbiy va Markaziy Onadoldidagi Usmoniy fathlari. Usmoniyalar davlatining ichki tuzilishining evolyutsiyasi. Davlat boshqaruvining harbiy-ma'muriy va harbiy-hududiy tashkiloti. Sipohiyilar (timor) tiziminining shakllanishi. Feodal yer egaligining shakllari. Dehqonlarning ahvoli. Usmoniyalar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayotida shaharlarning roli. Xorijiy taxrixshunoslikda turk xalqining shakllanishi muammollari.</p> <p>8-mavzu. XV asrning birinchi yarmida Usmoniyalar davlati.</p> <p>Amir Temurning Kichik Osiyoga yurishi va Usmoniyalarning hokimiyat uchun sulolaliv kurashi. 1415-1416 yillarda Usmoniyalar jamiyatidagi ijtimoiy-sinfiy nizolar. Turkrlarning Janubi-Sharqiy Yevropadagi mustamlakachilik. Usmoniyalar ijtimoiy-siyosiy tiziminining asosiy xususiyatlari. Kichik Osiyoga Amir Temur qo'shinlarining bo'stirib kirishi. Anqara jangi va Sultan Boyazid I armiyasining mag'lubiyati (1402 yil iyul). Usmoniyalar mulkularining siyosiy parchalanishi. 1413 yildagi o'zaro ichki urushlar va Sultan Mehmed I ning hokimiyatga kelishi. Usmoniyalar davlatining XV asrning birinchi yarmidagi iqtisodiy va siyosiy holati. Feodal munosabatlar va xalq ommasining ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli. 1415-1416 yillardagi shayx Badriddin Simaviy boshchiligidagi dehqonlarning feodal larga qarshi harakatlari. Vatikan tashabbusi bilan salib yurishlari. Salibchilarini 1444 yil 10-novabrda Varna yaqinida sulton Murod II qo'shinidan mag'lubiyatga uchrashi. XV asrning birinchi yarmida Usmoniyalar ijtimoiy va siyosiy tiziminining asosiy xususiyatlari. Sipohiyalar (timor) tiziminining o'matilishi va Usmoniyalar hukmron jamiyatida ikkita asosiy guruhning shakllanishi. Harbiy o'zgarishlar. Harbiy qozaskar institutining paydo bo'lishi. Shayxulislom lavozimining joriy etilishi.</p> <p>9-mavzu. Sultonlikdan imperiyaga (XV asrning ikkinchi yarmi).</p> <p>Konstantinopolining qulashi va Mehmmed II ning Janubi-Sharqiy Yevropa va Kichik Osiyodagi istilolari. Usmoniyalar fathlari va uning turk xalqi etno-demografik holatiga ta'siri. Usmoniyalar jamiyatining ijtimoiy-iqtisodiy tuzilishi va davlat boshqaruv tizimi. Rossiya-Turkiya diplomatiq munosabatlarining boshlanishi. Usmoniyalar tomonidan Konstantinopolni</p>
--	---

egallanishi, uni İstanbul deb nomlanishi va Sultan qarorghohini bu yerga ko'chirish (1453). "Usmoniyalar imperiyasi" atamasining manbalarda qayd etilishi, Yevropa va islam dunyosida Usmoniy hukmdorlarining imperiya hukmdori sifatida tan olinishi (Qaysari Rum - Rim imperatori). Venetsiya va Genuya respublikalari bilan urushlar (1463-1479). Turklarining Kichik Osiyodagi yangi hududiy istiolari. Mehmed II ning ichki siyosati. Turklarining Bolqondagi mustamlakasi va aholisining bir qismini islomlashdirish. Turk xalqining shakllanishi. Feodal munosabatarning rivojanishi va ularni qonuniylashtiriishi. "Qonunoma" qonunlar to'plami. Harbiy-ma'muriy, moliyaviy va sud-diniy tizimlar. Agrar islohotlar. Turk shaharları va madaniyat. Usmoniyalar imperiyasining tashqi siyosati.

10-mavz. XVI asrda Usmoniyalar imperiyasining

mustamlakachilik siyosati.

Usmoniyalarning Sharqqa yurishlari. Turklarining Markaziy va Garbiy Yevropa Yevropadagi yurislari. Turklarining Safaviylar davlati bilan olib davlatlari bilan uruslari. Usmoniyalarning Safaviylar davlati bilan olib borgan urushlari. Armaniston, Kurdiston va Mesopotamiyaning istlochchilik yurishlari. Misr (1517), Jazoir (1533), Tripoli (1551) va Tunisni (1574) bosib olimishi. Quyi Volga minraqasiда turk-tatar istiolari. Qirim tatarlarining Rossiya yerlariga hujumi. Astraxan yaqinida Usmoniyalar qo'shining mag'lubiyati (1596) va Moskva yaqinida Qirim qo'shining mag'lubiyatga uchrashi (1572). Sultan Murad III (1592) tomonidan Qora dengizing barcha xorijy kemalarga yopilishi. Sultan Sulaymon I ning O'rta yer dengizidagi harbiy yutuqlari. Ispaniya Venetysiya flotining yo'q qilinishi (1538) va Jazoir sohilida Ispaniya flotining tor-mor etilishi (1541). Turklarining portugallar tomonidan Hind okeanida mag'lub etilishi (1538, 1550, 1552 va 1554). Moxachdagi jang (1526) va Vengriya poytaxti - Buda shahinini sulton qo'shinchilari tomonidan egallanishi. Lepanto (1571) dengiz jangi va Muqaddas Liga eskadroni bilan birlashtirilgan Usmoniyalar flotining mag'lubiyati. Turklarining G'arbdagi muvaffaqiyatsizligi. Turk-Fransiya diplomatik aloqalarining o'matilishi (1534) va Avstriya Gabsburglariga qarshi Parij va Istanbulning birgalidagi harakatlari. 1569 yilgi Usmoniyalar imperiyasi hududida fransuz savdogarlariga imtiyozlar berish to'g'risidagi kaptiyatysi. Ingлиз Levant kompaniyasining Yaqin Sharqda savdo qilish huquqi (1580). Rossiya-Turkiya munosabatlari.

11-mavz. XVI asrda Usmoniyalar imperiyasining ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy tuzilishi.

Usmoniyalar davlat hokimiyatı va boshqaruvinstitutlari. Usmoniyalar jamiyatining ijtimoiy tuzilishi. Ommaviy g'alayonlar va qo'zg' olonlar. XVI asrda Usmoni-turk jamiyatining iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy

hayot. 11. 1970 yillarda Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayot.

12. 1980 yillarda Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayot.

13. 1990 yillarda Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayot.

14. 2000 yillarda Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayot.

15. Rajab Toyib Erdogan prezidentligi davrida Turkiya Respublikasining ichki va tashqi siyosati.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jhhozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tlishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar o'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsya etiladigan mavzular:

1. Turkiya tarixiga oid adabiyotlar tahvilisi.
2. Kichik Osyo hudadagi qadimgi davlatlar (Xett, Frigiya va Lidiya).
3. Kichik Osyo Vizantiya imperiyasi hukmronligi davrida.
4. Sajjuqilar hukmronligi davrida ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.
5. Salib yurishlari davrida Kichik Osyo.
6. Usmon beyligi va uning Kichik Osyo beyliklari bilan munosabatlari.
7. Amir Temunning Kichik Osyoga yurishi va uning tarixiy ahamiyati.
8. Sultan Mehmed II tomonidan Konstantinopolining bosib olinishi va uning tarixiy ahamiyati.
9. Usmoniyalar imperiyasining Yevropadagi istlochchilik yurishlari.
10. Usmoniyalar imperiyasining Sharqdagi istlochchilik yurishlari.
11. Usmoniyalar imperiyasinda boshqaruvinstitutlari.
12. Usmoniyalar imperiyasida sud-huquq tizimi.
13. Usmoniyalar imperiyasida yer egaligi tizimi.
14. Usmoniyalar imperiyasida ta'lim tizimi.
15. Usmoniyalar imperiyasida harbiy boshqaruvinstitutlari.
16. Usmoniyalar imperiyasida yancharchar korpusi va uning faoliyati.
17. Usmoniyalar imperiyasida islohotchilik harakatlari.
18. Tanzimat davri va uning tarixiy ahamiyati.
19. Usmoniyalar imperiyasining G'arb davlatlari yarim

Afrikadagi siyosati. Kurdlar muammosi. O'zbekiston-Turkiya munosabatlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

MODUL I. (Qadimgi va o'rta asrlar)

1. Turkiyanning Jahan tarixida tutgan o'mri.
2. Mil. av. I-ming yillik - XI asrlarda Kichik Osiyodagi etnomadaniy jarayonlar.

3. Kichik Osiyo Vizantiyi a imperiyasi hukmronligi davrida.

4. Rum Saljuqiyilar davlatining taskil topishi va rivojanishi.

5. Rum Saljuqiyilar davlatining tanazzuli va mo'g'ullar istilosi.

6. Mustaqil beyliklар davrida Kichik Osiyodagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.

7. Usmon beyligi va uning markazlashgan davlat tuzish yo'lida kurashlari.

8. XV asrning birinchи yarmida Usmoniyalar davlatidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.

9. Usmoniyalar davlatining imperiyaga aylanishi va xalqaro maydondagi mavqeining kuchayishi.

10. Usmoniyalar imperiyasining XVI asrdagi istilochilik yurishlari.

11. XVI asrda Usmoniyalar imperiyasining ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyoti.

12. Usmoniyalar imperiyasi inqirozining boshlanishi (XVI-asr oxiri - XVII-asr boshlari).

13. XVII-asrda Usmoniyalar imperiyasida ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayot.

14. Usmoniyalar imperiyasining zaiflashuvi (XVII asr oxiri-XVIII asr birinchи yarmi).

15. Usmoniyalar imperiyasining inqirozi (XVIII asr ikkinchi yarmi).

MODUL II. (Yangi va eng yangi davr)

1. Usmoniyalar imperiyasi inqirozining kuchayishi va Tanzimat davri.
2. XIX asrdagi rus-turk urushlari va Usmoniyalar imperiyasining xalqaro maydondagi mavoqining zaiflashuvi.
3. Yosh turklar harakati va hukumatni.
4. Usmoniyalar imperiyasining I Jahon urushidagi ishtiroti.
5. I jahon urushi yakunlari va Turkiya mustaqilligi uchun kurash.
6. Mustaqil Turkiya Respublikasining tashkil topishi va Kamolchilik.
7. Mustafa Kamol Otatunk prezidentligi davrida Turkiya.
8. Turkiyaning II Jahon urushidagi ishtiroti va uning oqibatlari.
9. Turkiya Demokratik partiya hukmronligi davrida (1950-1960).
10. 1960 yillarda Turkiyaning ikkinchi yarmidan Usmoniyalar imperiyasining

hayotining xususiyatlari. Feodal qonunchilik va mulkchilik tizimi. Musulmon bo'lmagan aholining ahvoli. Xo'jalik hayoti. Agrar munosabatlari. Shaharlار, sanoat, humarmandchilik va savdoning rivojanishi. Usmoniyalar jamiatining fedallashuvi va aksil Usmoniy kayfiyatining namoyon bo'lishi. 1513 yilda Onadolidha shiyalarining qirg'in qilinishi. 1518-1519 va 1526-1527 yillarda Markaziy va Sharqiy Kichik Osiyodagi turklar va kurdilaming aksil-Usmonli va feodallarga qarshi qo'zg'olonlari. Gayduklar harakati - Bolqon xalqlarining aksil-Usmoniy va aksil-feodal kurashi sifatida.

12-mavzu. Usmoniyalar imperiyasi inqirozining boshlanishi (XVI-asr oxiri - XVII-asr boshlari).

Usmoniyalar imperiyasining iqtisodiy tanazzuli. Usmonli harbiy-federal davlatining siyosiy inqirozi. "Jaloliyar g'alayoni". Usmoniyarning Eron va Yevropadagi urushlari. Usmoniyalar imperiyasining iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy hayot sohasidagi inqirozining asosiy belgilari. Sipohiyalar tizimining barbob bo'lish sababları. "Narxlar inqilobi" va uning imperiya iqtisodiyotiga ta'siri. Hukumat inqirozi. Markaziy hokimiyatning zaiflashishi, viloyatlar va vassal davlatlardagi markazdan qochish tendensiyalarining kuchayishi. Anarxiya va anarxiya muhit. 1576-1590 yillarda Murod III ning Safaviylar Eroniga qarshi urushi va 1612-1639 yillardagi Eron-Turkiya mojarolari. 1592-1605 yillarda Turkiyaning Avstriya qarshi urushi. 1621 yildagi Xatin jangi. Rossiya-Turkiya munosabatlari.

13-mavzu. XVII-asrda Usmoniyalar imperiyasi.

Usmoniyalar davlatining siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy muammolari. XVII asrning ikkinchi yarmida Usmoniyalar imperiyasining xalqaro munosabatlari. Usmoniyalar jamiyatining madaniy va ma'naviy hayot. Usmoniyalar jamiyatining siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy inqirozining asosiy jihatlari. Harbiy-federal tizim inqirozi. Turk shaharlarning turg'unlik va tanazzuli belgilari. Shahar quyi tabaqqlari va dehqonlarning qo'zg'oloni. Bolqon, arab viloyatları va Kavkazda turklar zulmiga qarshi kurash. Buyuk vazir Ko'pruluning ichki siyosati va islohotlari. Turkianing Yevropa va Kavkazdagı boshqinchilik urushlari. Turk madaniyatining pasayishi. Saroy she'riyatining vakili Ahmad Nadim. Alovuddin Sobit ijodi. Naim, Mehmed Rashid, Chelebi-zoda Asim, Ahmad Rasmi tarixiy yilnomalari. Xalq san'ati: hikoyachilar - maddoxlar va soyalar xalq teatri - qorako'z.

14-mavzu. XVII asr oxiri - XVIII asr birinchili yarmida

Usmoniyalar imperiyasi.

Turklarning Vena yaqinidagi mag'lubiyati (1683) va uning imperiya uchun oqibatlari. 1699 yilgi Karlovcha shartnomalari va 1700 yilgi Konstantinopol shartnomasi. Imperiya harbiy kuchining zaiflashishi. Harbiy tizimning inqirozi va Usmoniyalar hukumatining inqiroza qarshi urinishlari. XVII-asrning ikkinchi yarmidan Usmoniyalar imperiyasining

iebki va xalqaro mawqeining yomonlashuv. Usmoniy turklarning harbiy muvaffaqiyatsizliklari va uning asosiy sabablar. Usmoniytarga qarshi xalq norozligining kuchaytirish. Patron Xalil boshchiliigidagi qo'zg'oloni (1730).

15-mavzu. XVIII asr ikkinchi yarmida Usmoniyalar davlati.

Harbiy-len tizimining barbod bo'lishi. Turkiya iqtisodiyotidagi inqiroz. Armiya va flotdagi tartibsizliklar. Madaniyatning pasayishi. Turkiya tashqi siyosatida tajovuzkorlikning kuchayishi. 1768-1781 yillarda Rossiya va Turkiya o'rtaisdagi urushlar. Kichik-Qavnarcha va Yassi tinchlik shartnomalari. Turkiyaning Yevropa davlatlariga iqtisodiy va siyosiy qaramligining boshlanishi.

MODUL II. (Yangi va eng yangi davr)

1-mavzu. Usmoniyalar imperiyasida inqirozning kuchayishi va islohotlarning boshlanishi.

XVIII-asr oxirida Turkiyadagi tizimi inqirozning kuchayishi. Fath qilinigan xalqlarning milliy ozodlik harakatining boshlanishi. Yevropa tipidagi islohotlarni amalga oshirishdagi birinchi urinishlar. Yanichilar korpusining barbod bo'lishi. Turk armiyasining qayta tashkil etilishi. Mahmud II islohotlari. Gukona xatti-sharfi (1839) va uning turk jamiyatini isloh qilishdagi ahamiyati. Yevropa kuchlarining Turkiya ustidan vasiyligini joriy etish.

2-mavzu. XIX asrdagi rus-turk urushlari va Turkiyadagi konstitusion harakatlar.

XIX asr boshdagi Turkiyaning xalqaro mawqe. Rossiya-Turkiya munosabatlarning keskinlashuvi. 1806-1812 yillardagi rus-turk urushi va Buxarest sulhi. 1828-1829 yillardagi rus-turk urushi Andrianopol sulhi. 1841 yil bo'g'ozlar to'g'risidagi konvensiya tuzilgandan keyin Rossiya tashqi siyosiy ahvolining yomonlashishi. 1853-1856 yillardagi Qrim urushi. 1856 yilda Parji tinchlik shartnomasi.

Konstitutsiyaviy harakatning paydo bo'lishi. Yangi Usmoniyalar va ularning dasturi. Namiq Kamol va Ibrahim Shinasi faoliyati. Midhat poshshonning siyosiy faoliyati. Sultan Abdulazizni taxtdan ag'darilishi. Birinchi Turkiya Konstitutsiyasining e'l on qilinishi (1876). Uning turk jamiyatni siyosiy faoligini kuchaytirishdagi ahamiyati.

Turkiyaning harbiy mag'lubiyatlari. 1877-1878 yillardagi rus-turk urushi. 1878 yildagi San-Stefan shartnomasi. Berlin traktati. Turkiyaning yarim mustamlakaga aylanishi.

Turkiya parlamentining tarqatilishi. Abdul-Hamid II ning reaksiyon rejimini kuchayishi.

3-mavzu. XX asr boshlarida Usmoniyalar imperiyasi

XIX asr oxiri - XX asr boshlarida imperiyadagi ijtimoiy va siyosiy munosabatlari. Yosh turklar harakatining boshlanishi. "Birlik va taraqqiyot" jamiyatining tuzilishi va uning Turkiyadagi va xorijdagi

shakllantirish muammolari.

Prezident S. Demirel hokimiyyati. Bosh vazir Tansu Chillerling Turkiyani ijtimoiy-iqtisodiy rivojiantirish dasturi. Keng xususiy lashtirish sari. G'arb investitsiyalarini jaib qilish. SSSRning parchalanishi munosabati bilan turk iqtisodiyoti uchun yangi imkoniyatlarning ochilishi. 1990-yillarning o'ratalarida Turk davlatidagi inqiroz alomatlarining kuchayib borishi. Kurd muammoining kuchayishi. Ishchilar ish tashlashlarining kuchayishi. Islomiy kuchlarning faollashishi va 1995 yildagi parlament saylovlarida "Farovonlik partiyasi" (Refah Partyasi) g'labasi. Hukumat inqirozi va N. Erbakan boshchiligidagi koalitsion hukumat tuzilishi. Davlat apparati faoliyatiga Islomiy kayfiyatdagi kuchlarning ta'sirini kuchayishi. To'g'ri yo'l partiyasining inqirozi. T. Chillerling siyosiy maydonidan chiqishi. Zamonaviy Turkiyada armiyaning mavqeい va uning K. Ostaturk prinsiplarini qo'llab-quvvatlashdagi imkoniyatlari. XX asr oxirida Turkiyaning ijtimoiy-siyosiy rivojlanishi.

14-mavzu. 2000 yillarda Turkiya. Mo'tadil islochlari.

2001 yilda Fazilat partiyasi (Fazilet) taqiqlangandan so'ng, Turkiyada siyosiy Islomning ajralishi. Rejai Kutananing (an'anachilar) Baxt partiyasi va Rejep Tayyip Erdogan boschchiligidagi Adolat va Taraqqiyot partiyasining tashkil topishi va ularning siyosiy dasturlari. 2002 yildagi parlament saylovlarini va AKPning hokimiyyat tepasiga kelishi. AKP bir partiyalari hukumatni shakllantirishi. AKPning hukumat dasturi. 2002-2004 yillardagi konstitusion o'zgartishlar to'plami.

Harbiylarning Turkiya siyosiy tizimidagi rolining pasayishi. Milliy xavfsizlik kengashining vakolatlarini cheklash. Davlat xavfsizlik sudlarini tugatish. AKPning "Laitsizm-Laiklik" tamoyili talqini. AKPning Milliy masaladagi siyosati.

2007 yilda AKP hukumatining inqirozi, A.Gulning Turkiya Respublikasi prezidentligiga saylana olmaganligi. 2007 yilda muddatidan oldin o'kazilagan parlament saylovlarini. AKPning yangi g'alabasi va A. Gulning Turkiya Respublikasi prezidenti etib saylanishi. AKP hukmronligi davrida boshqa siyosiy partiyalarning faoliyati.

15-mavzu. Rajab Toyyib Erdogan prezidentligi davrida Turkiya.

2014 yil saylovlarini va Rajab Toyyib Erdoganning prezidentlikka saylanishi. Rajab Toyyib Erdogan amming mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiya qilish, aholi ijtimoiy-siyosiy hayotini liberallashtirish borasidagi islohotlari. Turkiya va Yevropa Ittifoqi. Turkiyada davlat o'ntarishiga urinish (2016 yil 15 iyul). Turkiya konstitutsiyasiga o'zgartirish bo'yicha o'kazilgan referendum natalalari (2017 y.). Turkiyada parlamentar boshqaruv shakkidan prezidentlik boshqaruv shakliga o'tilishi. 2018 yildagi prezidentlik saylovi va Rajab Toyyib Erdogan amming qayta saylanishi. Turkiyaning Yaqin Sharq va Shimoliy

Milly birlik qo'mitasini (MBQ) shakkantirish. Uning tarkibi. MBQ farmonlari. Armiya rahbariyatidagi konservativ va radikal oqimlar o'tasidagi kurash. "Yosh ofislerlar" guruhining mag'lubiyati. 1961 yil yangi Turkiya konstitutsiyasining qabul qilinishi va uning mohiyati. 1961 yillardagi parlament saylovlarini. Birinchi koalitsion hukumat tuzilishi. To'ntarishning asosiy natijalarini.

Turkiya siyosiy tizimidagi o'zgarishlar. Adolat partiyasi va Yangi Turkiya partiyasining tashkil topishi. Boshqa partiyalarning Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy rivojanishga ta'siri. Siyosiy beqarovlikning kuchayishi. Koalisisiyu hukumatining inqirozi. Yer islohoti loyihasi doirasidagi kurash. Kasaba uyushmlari harakatining kuchayishi. Turkiya ishchilar kasaba uyushmalari konfederatsiyasining fadiiyati ("Turk-ish"). Kasaba uyushmalari to'g'risidagi yangi qonunning qabul qilinishi (1963). Ish tashlashlar. Turkiya ishchilar harakatidagi kommunistik va sotsialistik oqimlar. Turk davlatining siyosiy rivojanishida ziyoilarning roli.

11-mavzu. 1970-yillarda Turkiyadagi siyosiy beqarovlikning kuchayishi.

Ko'p partiyaviv tizim inqirozi. Turkiya Prezidentiga Oliy Harbiy Kengashning memorandumi (1971 yil 12 mart). S. Demirel hukumati iste'fosi. Hukumatga o'nta so'l partiya memorandumi (1971 yil 1 aprel). Mamlakaitda favqulodda holat joriy etilishi. Ishchilar harakatining bostirilishi, so'l tashkilotdor va nashriyotarning mag'lubiyati. Ijtimoiy-siyosiy inqiroz. Turkiyadagi terrorizm va uning rahbarlari. 1973 yil prezident saylovulari paytdagi siyosiy kurash. Kipr inqirozining Turkiyadagi ichki siyosiy hayotga ta'siri. B. Ejevit hukumatining hokimiyatga kelishi (1978). Mamlakatning ichki siyosiy hayotini barqarorlashtirishga urimishlar. S. Demirel hukumati (1979) – o'nglar harakati.

12-mavzu. 1980 yillardagi harbiy to'ntarish va Turkiyoning rivojanishi.

1970-yillarning oxirida Turkiyadagi ijtimoiy-siyosiy vaziyatining keskinlashuvi. Ishchili va kasaba uyushmalari harakatining kuchayishi. Turk Kommunistik partiyasi va boshqa ishchilar tashkilotlarini qonuniyashirish uchun kurash. So'l ekstremitik kuchlarning faollashihi. Turkiyadagi o'ng qanot va neofashistik tashkilotlar. Mamlakatda bo'layotgan inqirozning Turkiya matbuotida yoritilishi. Turkiyadagi harbiy to'ntarish. Milliy xavfsizlik kengashining bayonoti. Siyosiy partiyalarning tarqatilishi. Yangi konstitutsiya va prezidentlik saylovlarining o'tkazilishi. Turkiya parlamentiga saylovlar. T. Ozal hukumatining tuzilishi. Ekstremitik va so'l tashkilotlar harakatlariga qarshi repressiya. Turkiya hukumatining ishchilar va kasaba uyushmlari qarshi siyosati. Etatizmdan chiqish. Milliy kapital mavqeini mustahkamlash.

13-mavzu. 1990-yillarda Turkiya. Demokratik jamiyatni

siyosiy faoliyati. Mustafa Kamol siyosiy faoliyatining boshlanishi va "Vatan" tashkiloti. Yosh turklar inqilobi. Uning ijtimoiy asosi va siyosiy yo'naliishi. Burjua islohotlariga urimishlar. Yosh turklar tashqi siyosatidagi panturkizm konsepsiyasini.

Yevropa davlatlarining Usmoniyalar imperiyasini bo'lib olish siyosati. Livyaning yo'qotilishi. Yosh turklar hukumati inqirozi. Tripolitaniya urushi (1911 y.). Bolqonda milliy ozodlik harakatining ko'tarilishi. 1812-1813 yillardagi Bolqon urushi. Yosh turklar hukumatining qayta tiklanishi. 1813 yildagi London tinchlik shartnomasi. "Yosh turklar uchlig'i" diktatarsining o'matilishi - Anvar Poshsho, Tal'at Pososhho, Jamol poshsho. Birinchi Jahon urushi arafasida Turkiya-Germaniya munosabatlarning mustahkamlanishi. Turkiyaning 1-Jahon urushiga kirishi. Rossiya-Turkiya frontidagi operatsiyalar.

4-mavzu. Birinchi Jahon urushining Turkiya uchun oqibatlari.

Turkiyaning Birinchi Jahon urushidan chiqishi. Brest-Litovsk tinchlik bitimi va Mudros kelishivi. Turkiya iqtisodiyoti va moliyaviy inqirozi. Turkiyaning bo'limishi sababli ittifloqchilar o'rasisidagi kurashning kuchayishi va uning hududini Antanta kuchlari tomonidan egallab olinishi. Mosul va Aleksandretaning ingiliz qo'shinlari tomonidan bosib olinishi. Yunonistonning Izmirni bosib olishi. Turkiyada milliy ozodlik harakatining paydo bo'lishi (1918-1920). Kichik Osiyoda mustam'lakachilikka qarshi harakatlarining paydo bo'lishi va uning harakatlanitiruvchi kuchlari. Turk partizanlarning bosqinchilarga qarshi kurashi va sultonning munosabati. Turk burjuaziysi sinifidagi anti-imperialistik kuchlarning izolyatsiya qilinishi. Vatamparvarlik tashkilotlarini shakllantirish. Mustafa Kamol ozodlik harakatining yetakchisi va yangi davlat apparati tashkilotchisi. "Huquqlarni himoya qilish jamiyati" ning Erzurum va Sivas kongresslari. Istanbul Deputatlar Palatasining tarqatilishi va Turkiya Buyuk Millat Majlisiningchaqirig'i. Milliy ozodlik harakatida xalq ommasining roli. "Yashil armiya" ning tuzilishi, uning tarkibi va masifikaviy platformasi.

5-mavzu. Turkiya mustaqilligi uchun kurash (1920-1922).

Turkiyadagi milliy ozodlik harakatiga qarshi kurashda Antanta mamlakatari va ittifloqchilarining vaqtinchalik yutuqlari. Istanbulning ittifloqchi kuchlar tomonidan bosib olinishi. Sevr shartnomasi Usmoniyalar imperiyasining bo'limishi to'g'risidagi Versal "inchlik tizimi" ning ajralmas qismi sifatida. Turkiyada xalq harakatining yangidan ko'tarilishi. Muntazam armiya tuzish. London konferensiysi va uning muvaffaqiyatsizligi. Moskva konferensiysi. Sovet-Turkiya do'stlik shartnomasining imzolaniishi (1921 yil 16 mart).

Sokariyada yunon bosqinchilari ustidan qozonilgan g'alaba (1921 yil sentyabr) mustaqillik uchun kurashda hal qiluvchi burlish nuqtasi bo'idi. Turkiya Kommunistik partiyasining qonuniylastirilishi va uning

Kamolchilar tomonidan mag'lubiyatga uchratilishi. Yunon armiyasining turk qo'shinlari tomonidan mag'lubiyatga uchratilishi. Kichik Osiyoning Yunon bosqinchilaridan ozod qilinishi. Turkiyaning bo'linishi bo'yicha Antanta siyosatining barbod bo'lishi.

6-mavzu. Turkiya Respublikasining tashkil topishi.

Turkiya suverenitetining mustahkamlanishi. Mudan sulhi (1922). Turk burjuaziyasi boshqaruvining mustahkamlanishi. 1921 yil Konstitutsiyasining qabul qilinishi va unung eng muhim hujatlari. Sultanlikning tugatilishi. Lozanna tinchlik konferensiysi. Kapitulyatsiyaning tugatilishi. Turkiyaning siyosiy mustaqillikka erishishi. Turkiyaning respublika deb e'lon qilinishi (1923 yil 29 oktyabr).

Xaliflikning tugatilishi. Milliy ozodlik harakatining natijalari. Xaliflikning tugatilishi. Milliy ozodlik harakatining natijalari. 7-mavzu. Turkiyaning mustaqillikni mustahkamlash uchun kurashi (1923-1933).

Turkiya Respublikasining suverenitetini mustahkamlash davridagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojanish muammolari. Izmir iqtisodiy Kongressining 1923 yiddagi qororari. Turkiya Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi (1924) va uning mohiyati.

Kamolchilarga qarshi opozitsiyaning faollashuvi. Progressiv Respublika partiyasining shakhlari. Uning respublikaga qarshi faoliyati. Ichki tuzilnadiagi o'zgarishlar. Ta'lim, kundalik hayot va madaniyat sohasidagi islohotlar.

Turkiya jahon iqtisodiy inqirozi davrida (1929-1933). Jahon iqtisodiy inqirozining Turkiyadagi ichki iqtisodiy va siyosiy vaziyaga ta'siri. Turkiya hukumatining xalqaro maydondagi maveqeini mustahkamlash uchun ijtimoiy-iqtisodiy faoliyati. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini himoya qilish to'g'risidagi qonun. Bojxona islohoti. Qishloq xo'jaligi kooperativlari va yer solig'i to'g'risidagi qonun. Turkiya valyutasini himoya qilish to'g'risidagi qonun.

Respublika Xalq partiyasining yangi dasturini qabul qilish (1931), M.K. Ostaturkning olita prinsipi. Xorijiy kapital mavqeining pasayishi. Yangi Usmonli qarz shartnomasi (1933). Xorijiy korxonalar va banklarni milliylashtirish. Ma'muriy islohotlar. Turkiyada ikki partiyali tizimni yaratishga urinish. Liberal respublikachilar partiyasining taskil topishi. Uning dasturi. Ishchilarning siyosiy faoliygini kuchaytirish. Mehnat to'g'risidagi qonun hujjatlarini qabul qilish uchun kurash.

8-mavzu. Turkiya 1933-1945 yillarda.

Ikkinci Jahon urushidan keyin Turkiyaning iqtisodiy ahvolining yomonlashuvi. Urushidan keyin Turkiyadagi islohotlar. Agrar islohotlar. Saylov tizimidagi o'zgarishlar. Matbuot to'g'risidagi qonunning qabul qilinishi. XRP mavqeining zaflashishi. Bir partiyaviy tizimning inqirozi. Demokratik partiyaning taskil topishi (1946) va uning dasturi. Boshqa partiyalarning paydo bo'lishi. Milliy uyg'onish partiyasi. Ijtimoiy adolat partiyasi. Turkiya ischchilar partiyasi. Ularning mamlakat ijtimoiy va siyosiy hayotidagi sotsialistik partiyasi. Ularning hokimiyat uchun kurashini kuchayishi. 1946 yildagi parlament saylovleri. Hukumat repressiv harakattarinin kuchayishi. XRPning VIII syezdi (1947) va uning demokratiyaga qarshi yo'nalishi. XRPning ichki siyosati natijalari.

1950 yilgi parlament saylovleri. Demokratik partiyaning hokimiyat tepasiga kelishi. Demokratik partiya hukmronligi davrida Turkiyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojanishi. Mamlakat ichki siyosiy hayotidagi reaksiyonizmning kuchayishi. Otaturk tanoymillariga putur etkazilishi. Progressiv va demokratik kuchlarni bostirish. Millatlik va diniy omil. Mamlakatdagi ichki siyosiy kurash va muxolifat partiyalarining faoliyati.

10-mavzu. 1960 yildagi davlat to'ntarishidan keyin Turkiyaning ijtimoiy-siyosiy rivojanishi.

1960 yilda Turkiyadagi davlat to'ntarishi. Armiyaning Turkiyadagi siyosiy hayotga aralashishi. Demokratik partiyaning hokimiyatdan ketishi.

millatchilikning kuchayishi. "Turar-joy to'g'risida" (1934), "Turkiya va chet el fuqarolarining harakati to'g'risida" (1938), "Familialular to'g'risida" gi (1934) qonunlar. Mayda millatlar kurashining kuchayishi. Ishchililar harakatining ko'tarilishi. Mehnat to'g'risidagi qonun (1936) va Jamiyatlar to'g'risidagi qonunning (1938) qabul qilinishi. M. Kamol Otaturkning o'llimi. Turkiya hukumati siyosatidagi o'nglar tendensiyasining kuchayishi.

Ikkinci jahon urushi boshlanganidan keyingi Turkiya hukumatining harbiy-siyosiy chorralari. Turkiya armiyasini kuchaytirish. Siyosiy va iqtisodiy kuchlarning davlat qo'lida to'planishi. "Milliy himoya to'g'risida" gi qonun (1940). "Mamlakatning barcha sanoat korxonalarini nazorat qilish to'g'risida" gi farmon (1943). Turkiyaning harbiy tayyorgarligini kuchaytirish. Fashistlar Germaniyasi bilan do'stlik va hujum qimmaslik paktining imzolаниши (1942). Hitler Germaniyasining SSSRga hujumi va Turkiyaning betarafigini e'lon qilishi. Germaniyaning Turkiyadagi mawqeini mustahkamlash. Turkiya hukumatining SSSR bilan urushga tayorgarlik ko'rish chorralari. Panturkizm va boshqa reaksiyon tashkilotlarning faolligi. 1945 yilda Turkiyaning Germanya va Yaponiyaga qarshi urush e'lon qilishi. Ikkinci jahon urushining Turkiya uchun oqibatlari.

9-mavzu. Turkiya ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda (1945-1960 yy.).

Ikkinci Jahon urushidan keyin Turkiyaning iqtisodiy ahvolining yomonlashuvi. Urushidan keyin Turkiyadagi islohotlar. Agrar islohotlar. Saylov tizimidagi o'zgarishlar. Matbuot to'g'risidagi qonunning qabul qilinishi. XRP mavqeining zaflashishi. Bir partiyaviy tizimning inqirozi. Demokratik partiyaning taskil topishi (1946) va uning dasturi. Boshqa partiyalarning paydo bo'lishi. Milliy uyg'onish partiyasi. Ijtimoiy adolat partiyasi. Turkiya ischchilar partiyasi. Ularning mamlakat ijtimoiy va siyosiy hayotidagi ahamiyati. Partiyalarning hokimiyat uchun kurashini kuchayishi. 1946 yildagi parlament saylovleri. Hukumat repressiv harakattarinin kuchayishi. XRPning VIII syezdi (1947) va uning demokratiyaga qarshi yo'nalishi. XRPning ichki siyosati natijalari.